

Vzporedno primerjanje obeh pesnikov na tej legendi pa je vsekako zanimivo, zato podajem blagovoljnemu čitatelju ponatisek Hammerjeve legende; ta slôve:

Ritter und Mönch.

1.

Es war ein Ritter tapfer und fest,
Der war des Kämpfens müde worden,
Drun trat er in einen frommen Orden,
Zu schliessen seines Lebens Rest:

Ave Maria.

2.

Der Ritter kein Paternoster wusst'
Und kein Gebet¹⁾ zum Trost im Leben;
Da ward ein Meister ihm gegeben,
Bei dem er beten lernen musst':

Ave Maria.

3.

Doch hat er also schwer gemerkt,²⁾
Dass er, wie sehr er sich thät' plagen,
Nur die zwei Worte³⁾ lernte sagen,
Die Manchem schon das Herz gestärkt:

Ave Maria.

4.

Die sprach er nun zu jeder Zeit,⁴⁾
Vom Morgen bis es Abend worden,⁵⁾
Ein treuer Bruder in dem Orden,
Mit grosser Herzensinnigkeit:⁶⁾

Ave Maria.

5.

Und als er nun entschlafen war,
Ein stiller Greis, ein Lebensmüder,⁷⁾
Da sangen ihm die frommen Brüder,
Das klang gar sanft und wunderbar:

Ave Maria.

6.

In kühler Erd' er Ruhe hatt',
Eine Lilie wuchs aus seinem Munde,⁸⁾
Die gab vom frommen Schläfer Kunde,
In Golde glänzt' auf jedem Blatt:

Ave Maria.⁹⁾

Pri primerjanji pod št. 8. ponuja se mi opomnja, da je primerneje, če dá Prešeren roži vzkliti iz srca, nego če jo Hammer vsadi v usta, kajti iz srca (Herzensinnigkeit) je izvirala trdoglavega žláhtniča vroča molitev, naravno torej, da tudi iz srca vzklije lilija z napisom: »Ave Marija!« Sploh je opomniti, da Prešeren v osmih granesih razvije obseg legende skoraj jasneje, gotovo pa lepše in poetičneje, nego Hammer v šestih kiticah.

Konečno bodi še omenjeno, da nas navedena legenda po zunanjem spominja na grško bajeslovno pravljico o Hyakinthu.



MATEJ CIGALE †.

Z daljnega Dunaja nam prihaja žalostno poročilo, da je dné 20. aprila zarana na večno zatisnil oči jeden najboljših sinov Slovenije, g. c. kr. vladni

¹⁾ Ni znal molítve žláhtnič . . . ²⁾ tērde gláve . . . ³⁾ Ko té začétek . . .
⁴⁾ védno . . . ⁵⁾ Od zóra, de se nágne dán k večéri. ⁶⁾ 1/2 míslí práve . . . ⁷⁾ Ko znébil dúh se trúpila je težáve. ⁸⁾ de je róža zála 1/2 njegóvega sercá skoz grób pognála
⁹⁾ Z nápisom zláhtih čérk: »Maria ave!«

svetovalec *Matej Cigale*, urednik slovenskemu izdavanju državnega zakonika.

Porojen dne 2. septembra 1819. leta v Dolenjih Lomih pri Črnem vrhu na Kranjskem, zvršil je Cigale z izvrstnim uspehom l. 1839. gimnazijo, l. 1841. licej v Gorici, prebil l. 1841/2. v ljubljanski bogoslovnici, potem pa se je učil pravoslovju jedno leto v Gradci, tri leta na Dunaji. Leto 1847. prebil je praktikant pri mestno-deželnem sodišči v Gorici, o novem letu 1848. pa naredil preskušnjo za sodnika v Celovci.

Že na gimnaziji izboren latinec, pomnožil in vsestransko razširil si je bil Cigale svoje jezikovno znanje zlasti s slovanskimi jeziki pozneje na Dunaji in v Gorici. Ko so l. 1848. ustanovili rodoljubi v Ljubljani večji časopis slovenski »Slovenijo«, poklicali so ji za urednika že takrat zaradi pravilne svoje pisave slovečega Cigaleta, ki je poldrugo leto umno uredoval ta list. Toda proti koncu leta 1849. odšel je na Dunaj, da bi pomagal sestavljati pravno terminologijo slovensko in v začetku leta 1850. izročili so mu uredništvo slovenske izdave državnega zakonika, in ta jako težavni, a tudi silno imenitni posel je opravljal nad osemintrideset let. Vsak drug pisatelj bi bil imel že tega ogromnega dela dovolj, toda Cigaletova neumorna pridnost in njega bistri um sta nam poleg tega stvarila literarne proizvode neminljive vrednosti. Razven pravoslovne terminologije (1853) in poleg državljanskega zakonika (1853) je uredil Cigale od l. 1854. do 1860. veliki nemško-slovenski Wolfov slovar, kateremu se moramo poleg vse zastarelosti v nekaterih stvaréh, še dandanes čuditi, kako je bilo možno uredniku v njem nakopičiti tisti čas toliko bogatega in lepega jezikovnega gradiva. Vrhu tega je leta 1880. izdal »Znanstveno terminologijo s posebnim ozirom na srednja učilišča«, brez katere dandanes, to lahko rečemo, ni možno pisati nobene strokovne razprave slovenske.

Velik je bil vpliv Cigaletov tudi na jezikovni razvoj šolskih naših knjig. Naučno ministerstvo mu je namreč poverilo tiskovni pregled mnogih šolskih knjig, ki so izšle v državni zalogi, in nekatere izmed njih n. pr. slovensko slovnico, dalje prvo, drugo in tretjo nemško-slovensko slovnico je Cigale sam sestavil; druge n. pr. veliki in máli katekizem, slovensko začetnico itd. do dobrega pregledal in popravil. Izdal je dalje Heuf-lerjev »Popis avstrijskega cesarstva« (1861); sestavil je slovensko terminologijo za dr. Piskovo fiziko in oskrbel vse imenstvo za slovenski atlant naše »Matice«. Ravno tako je preložil na slovenščino imenstvo raznih tiskovin, katere rabijo našim uradom in izmed katerih je posebno omenjati raznovrstnih poštnih tiskovin. Vsa ta mnogostranska delavnost pa še ni iz-erpila vseh Cigaletovih močij. Poleg tega se je pridno oglašal tudi po časopisih slovenskih, zlasti po »Novicah« in po Janežičevem »Glasniku«, ter

umno in bistro pojasnjeval razne slovniške stvari; zavračal je prehitro novotarjenje; učil pisati lepo in pravilno slovenščino; modro je svetoval, kake izraze nam je rabili za nove pojme. V teh kratkih spisih se nam je Cigale kazal dobrega znalca našega jezika in premišljenega, treznega jezikoslovca. Le škoda, da njegovih nauk nismo vselej poslušali, kakor so zaslužili, in da zlasti njegovih zlatih svétov o besednem redu dandanes uvažuje malo kdo pisateljev naših.

Skratka, Cigale je stvaritelj vsega dozdanjega pravniškega in v mnogih strokah tudi dozdanjega znanstvenega jezika našega. Cigale je s svojimi lepimi deli in modrimi sveti neizmerno vplival na ves razvoj književne slovenščine. In če so se zadnja leta tudi čule tožbe, da državni zakonik zaostaja za sedanjim razvojem našega jezika, pomisliti moramo, da se ni čuditi, ako je po tolikoletni delavnosti napósled tudi staremu in na daljnem Dunaji osamelemu Cigaletu opešala samostvorna sila. To pa nam ne sme motiti sodbe naše, da ne bi priznavali velikih neminljivih zaslug tega vrlega moža, kateremu Bog daj vrednega naslednika.



JANEZ ŠUBIĆ †.

Iz opevane Rénske Palacije nam je dospela pretožna vest, da je dne 25. aprila meseca t. l. umrl sloveči naš rojak, Janez Šubić, akademiški slikar in kr. bavarski profesor na umetniško-obrtaem muzeji v Kaiserslauternu ...

Janez Šubić, najstarejši sin izmed šestero živečih otrok l. 1884. umrlega podobarja in cerkvenega slikarja Štefana Šubića in njegove soproge Ane, porojene Kisović, porodil se je v Poljanah nad Škofjo Loko dne 26. oktobra l. 1850. Začetne šole je dovršil v domačem selu, potem pa stopil v ljubljanski gimnazij; toda, ker je bil bolehav, moral je ostaviti študije. Domá, ko je bil nekoliko okreval, lotil se je slikarstva ter hodil z očetom v razne kraje na cerkvena dela. Ko si je pri tem prisvojil potrebne osnovne pojme o izvoljeni stroki, dal ga je oče k pokojnemu slikarju Wolfu, pri katerem se je pripravljal za bodoči svoj poklic. Od Wolfa je poslal oče Janeza v Benetke na „akademijo delle belle arti“, kjer se je učil in vežbal v slikarstvu tri leta. Tu je proučeval slavne mojstre in nesmrtné njih umotvore stare benečanske šole, zlasti svetovnoznana čudesa Ticijanovega kista. V tretjem letu je dobil na akademiji diplomo za svoj s kredo narisani karton: „Rafaelova smrt“.